

**ሕገ ወጥ እቃዎችን በሚያንገዙ የማንንገዣ ባለቤቶች ላይ ስለሚወሰድ
አስተዳደራዊ እርምጃ የወጣ መመሪያ ቁጥር 50/2003**

ወደ አገር የሚገቡ ወይም ከአገር የሚወጡ የተከለከሉ ወይም ገደብ የተደረገባቸው ወይም የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመባቸውን ሕገ ወጥ እቃዎች በሚያንገዙ የማንንገዣ ባለቤቶች ላይ በጉምሩክ አዋጅ ድንጋጌ መሠረት ሊወሰድ የሚገባውን አስተዳደራዊ እርምጃ በግልጽ መደንገግ በማስፈለጉ፤

የማንንገዣ ባለቤቶች በንብረታቸው አማካኝነት የጉምሩክ ወንጀሎች እንዳይፈፀሙ የመከላከል ተግባራቸውን በተገቢው እንዲወጡ ማድረግ በማስፈለጉ እና ለሚፈፀሙ ሕገ ወጥ ድርጊቶች ተጠያቂ እንዲሆኑ በማድረግ በንብረታቸው ላይ ተገቢውን ክትትል እና ቁጥጥር ማድረግ የሚያስችል ወጥነት ያለው መስፈርት ማውጣት እና ለጉዳዮች በአፋጣኝ እልባት መስጠት ተገቢ ሆኖ በመገኘቱ፤

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን በአዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 109/2/ በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አውጥቷል።

ክፍል አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌ

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “ሕገ ወጥ እቃዎችን በሚያንገዙ የማንንገዣ ባለቤቶች ላይ ስለሚወሰድ አስተዳደራዊ እርምጃ የወጣ መመሪያ ቁጥር 50/2003 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

አገባባቸው ሌላ ትርጉም ካላሰጣቸው በስተቀር ለዚህ መመሪያ አፈፃፀም የሚከተሉት ቃላት እና ሀረጎች ከዚህ በታች የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ።

- 1) “ሕገ ወጥ እቃ” ማለት የጉምሩክ አዋጅን ወይም ጉምሩክ የሚያስፈጽማቸውን ሌሎች ሕጎች በመተላለፍ ወደ አገር የገባ ወይም ከአገር የሚወጣ የሚያዝ የተከለከለ፣ ገደብ የተደረገበት ወይም የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመበት እቃ ነው።

- 2) “ባለቤት” ማለት በሕግ መሠረት ማንንኛውን የመሸጥ የመለወጥ ወይም በማንንኛው የባለቤትነት መብት ያለው ሰው ሲሆን የጋራ ባለሀብትንም ይጨምራል።
- 3) “የመንግስት መ/ቤት” ማለት ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል በመንግስት በጀት የሚተዳደር የፌደራል ወይም የክልል መንግሥት መሥሪያ ቤት ሲሆን የመንግስት የልማት ድርጅትን አይጨምርም።
- 4) “አዋጅ” ማለት የጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 ነው።
- 5) “ባለሥልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ነው።
- 6) ሌሎች ቃላትና ሐረጎች በጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/01 የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ ሕገ ወጥ እቃ በማንንኛው ላይ ተጭኖ በተገኘ እና በወንጀሉ ተሳትፎ በሌላቸው የማንንኛው ባለቤቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ክፍል ሁለት

የወንጀል ተሳትፎን የማጣራት እና የመወሰን ኃላፊነት

4. የምርመራ ቡድን የማጣራት ኃላፊነት

1. የማንንኛው ባለቤት በወንጀሉ ተሳትፎ እንደሌለው በራሱ የማረጋገጥ ኃላፊነቱ እንደተጠበቀ ሆኖ የምርመራ ቡድኑ ሕገ ወጥ እቃ በማንንኛው የተጠረጠሩና የተያዙ ማንንኛዎችን ጉዳይ ማጣራት አለበት። በማጣራት ሂደቱም የማንንኛው ባለቤት የወንጀል ተሳትፎ እንደሌለው ካረጋገጠ ጉዳዩ በዚህ መመሪያ የሚታይ መሆኑን የመወሰን ኃላፊነት አለበት። በዋናነት፡-

ሀ/ አንገገኛ ወይም አሽከርካሪው የማንንኛው ባለቤት ያለመሆኑን፤

ለ/ የማንንኛው ባለቤት በማንንኛው ውስጥ ያልነበረ መሆኑን፤

ሐ/ ባለቤቱ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በተፈፀመው ወንጀል ተሳታፊ ወይም የወንጀሉ ፍሬ ተጠቃሚ ያለመሆኑን፤

መ/ ማንኛውም የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት የተፈፀመበት ወይም በቀረጥ ነፃ ያልገባ መሆኑን እና/ወይም

ሠ/ በሕግ ሥልጣን ከተሰጠው አካል ፈቃድ ውጪ በማንኛውም ላይ ለእቃ መደበቂያ ወይም ማስቀመጫ ወይም ሻግ ያልተዘጋጀለት ወይም ያልተሰራለት መሆኑን ማረጋገጥ አለበት።

2. የምርመራ ቡድኑ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 4/1/ ከተዘረዘሩት ሁኔታዎች ውስጥ አንዱ እንኳን መኖሩን እንዳረጋገጠ ባለቤቱ በወንጀሉ ተሳትፎ አለው በማለት የምርመራ መዝገቡን በማደራጀት ለዐቃቤ ሕግ ያስተላልፋል፤ ማንኛውም በኤግዚቪትነት እንዲያዝ ያደርጋል።

5. ማንኛውም የመልቀቅ ውሳኔ

1. ቡድኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4/1/ የተገለፁት ሁኔታዎች አንዳቸውም ያለመኖራቸውን ካረጋገጠ የማንኛውም ባለቤት በኃላፊነት የሚቀጣውን የገንዘብ መጠን በዚህ መመሪያ በአንቀጽ 6 ወይም 7 መሠረት በመወሰን ሰነዱን ከአምስት ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለጉምሩክ ሥነ ሥርዓት አፈፃፀም የሥራ ሂደት ያስተላልፋል።

2. የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት አፈፃፀም የሥራ ሂደት በምርመራ ቡድኑ ውሳኔ መሠረት የቅጣት ገንዘብ መከፈሉን በማረጋገጥና የተከፈለበትን ሰነድ ቀሪ በመያዝ ማንኛውም ለባለቤቱ እንዲለቀቅ ያደርጋል፤ ይህንንም ለምርመራ ቡድኑ ሪፖርት ያደርጋል።

3. የምርመራ ቡድኑ በዚህ መመሪያ መሠረት የተስተናገዱ እና ውሳኔ ያገኙ ጉዳዮችን በተመለከተ መዝገብ ያደራጃል፤ በየወሩ ለኢንተለጀንስ ምርመራና ሥጋት ሥራ አመራር የሥራ ሂደት እና ለዐቃቤ ሕግ ዳይሬክቶሬት ሪፖርት ይልካል።

ክፍል 3

የገንዘብ ቅጣት አወሳሰንና መጠን

6. የገንዘብ ቅጣት እና አወሳሰኑ

1. የዚህ መመሪያ አንቀጽ 7 እንደተጠበቀ ሆኖ በተያዘው ሕገ ወጥ እቃ ላይ የሚከፈለው ቀረጥና ታክስ፤

ሀ/ እስከ ብር 50,000 (ሃምሳ ሺ) የሆነ እንደሆነ ቅጣት ብር 10,000 /ብር አስር ሺ/

ለ/ ከብር 50,001 (ሃምሳ ሺ አንድ) እስከ 100,000 (አንድ መቶ ሺ) የሆነ እንደሆነ ቅጣት ብር 20,000 /ብር ሃያ ሺ/

ሐ/ ከብር 100,001 (አንድ መቶ ሺ አንድ ብር) እስከ 150,000 (አንድ መቶ ሃምሳ ሺ ብር) የሆነ እንደሆነ ቅጣት ብር 30,000 /ብር ሰላሳ ሺ/

መ/ ከብር 150,001 /አንድ መቶ ሃምሳ ሺ አንድ ብር/ እስከ 200,000 /ሁለት መቶ ሺ ብር/ የሆነ እንደሆነ ቅጣት ብር 40,000 /ብር አርባ ሺ/

ሠ/ ከብር 200,000/ሁለት መቶ ሺ ብር/ በላይ የሆነ እንደሆነ ብር 50,000 /ሃምሳ ሺ ብር/ እንዲከፍል ተደርጎ ማንኛው ለባለቤቱ ይመለሳል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6.1 የተደነገገው ቢኖርም የተያዘው እቃ የተከለከለ ከሆነ የዚህ መመሪያ አንቀጽ 7 እንደተጠበቀ ሆኖ ብር 50,000 በቁርጥ ተቀጥቶ ማንኛው ይለቀቃል።

7. እንስሳት፣ አነስተኛ ማንኛዎች እና የሕዝብ ማመላለሻዎች

1. በዚህ መመሪያ አንቀጽ 6 የተደነገገው ቢኖርም የተያዘው እቃ የተጫነው፡-

ሀ/ በአህያ ከሆነ በአንድ እንስሳ ብር 500 /አምስት መቶ ብር/

ለ/ በበቅሎ እና በፈረስ ከሆነ በአንድ እንስሳ ብር 750 /ሰባት መቶ ሃምሳ/

ሐ/ በግመል እና በሌሎች እንስሳት ከሆነ በአንድ እንስሳ ብር 1,000 /አንድ ሺ/

መ/ ባለ ሁለት ጉማ ሞተር ያለው ተሽከርካሪ ከሆነ ብር 3,000 /ሦስት ሺ/

ሠ/ ባለ ሦስት ጉማ ሞተር ያለው ተሽከርካሪ ከሆነ ብር 5,000 /አምስት ሺ/

2. ከ30 ሰው በላይ የሚያንጉዝ የሕዝብ ማመላለሻ ትራንስፖርት ተሽከርካሪ ከሆነ ብር 30,000፣ /ብር ሰላሳ ሺ/ በቁርጥ ተቀጥቶ ማንገሻው ይለቀቃል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 7.1 ወይም 7.2 የተጠቀሱት ቅጣቶች ተፈጻሚ የሚሆኑት በአንቀጽ 6.1 ወይም 6.2 የሚጣለው ቅጣት የበለጠ የሚያስቀጣ እንደሆነ ነው
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 7.1 የተመለከተው የቅጣት መነሻና ጣራ ተፈጻሚ ለማድረግ መሠረት የሚደረገው የሕገ ወጡን ዕቃ ቀረጥና ታክስ ወይም መጠኑን ከግምት ውስጥ በማስገባት ሲሆን በማናቸውም ሁኔታ መቀጫው ማንገሻው ያወጣል ተብሎ ከሚገመተው ዋጋ ግን የበለጠ አይሆንም።

8. ልዩ ሁኔታዎች

1. ሕገ ወጥ እቃ ሲያንገዝ የተያዘው ማንገሻ የመንግስት መሥሪያ ቤት ማንገሻ በሚሆንበት ጊዜ የማንገሻው ኃላፊ በነበረው ሰው ላይ በመስሪያ ቤቱ አስተዳደራዊ ቅጣት መወሰዱ ወይም ማንገሻው ተሰርቆ መሆኑ ሲረጋገጥ እና ይህንኑ መስሪያ ቤቱ ለባለሥልጣኑ ሲያሳውቅ ማንገሻው ይለቀቃል።
2. ከ30 ሰው በላይ የሚያንጉዙ የሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የተጓዣ የግል መገልገያ እቃ ለሆነው እና በማንገሻው በግልጽ ለተቀመጠ እቃ በዚህ መመሪያ የተመለከተው ቅጣት በማንገሻው ባለቤት ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 8.2 የተደነገገው ቢኖርም በማንገሻው ኪስ ወይም በድብቅ ቦታ ወይም የንግድ መጠን ያለውና በግልፅ ተቀምጦ የሚታይ ሕገ ወጥ እቃ በሚገኝበት ጊዜ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 6 ወይም 7 የተጠቀሰው ቅጣት በማንገሻው ባለቤት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

9. ከወንጀል ነፃ መሰናበት

ህገወጥ ዕቃ ጭኖ የሚያዝ የማንገሻ ባለቤት በወንጀል ተሳትፎ አለው በሚል በፍ/ቤት ክስ ቀርቦበት በፍ/ቤት ውሳኔ በነፃ ሲሰናበት ወይም ጥፋተኛ ተብሎ ቅጣቱ በገደብ ቢነሳና ማንገሻው ሳይወረስ ከቀረ ወይም በዚህ መመሪያ ከሚጣለው የገንዘብ ቅጣት ባነስ ከተቀጣ የማንገሻ ባለቤቱ በዚህ መመሪያ መሠረት መክፈል የሚገባውን የቅጣት ገንዘብ ባልተከፈለው መጠን ያህል እንዲከፍል ተደርጎ ማንገሻው ይለቀቅለታል።

10. ተደጋጋሚ ጥፋቶች

በዚህ መመሪያ መሠረት ተቀጥቶ ማንንኛው የተለቀቀለት የማንንኛው ባለቤት በድጋሚ ሕገ ወጥ እቃ በማንንኛው ተጭኖ ሲገኝ የአንቀጽ 5 ድንጋጌ አፈፃፀም እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

- ሀ/ ለሁለተኛ ጊዜ ከሆነ መቀጫው በሁለት ተባዝቶ እንዲከፍል ይደረጋል፤
- ለ/ ለሶስተኛ ጊዜ ከሆነ መቀጫው በሶስት ተባዝቶ እንዲከፍል ይደረጋል፤
- ሐ/ የገንዘብ ቅጣቱ የሚባዛው በመጨረሻ በሚጣለው የገንዘብ ቅጣት መጠን ነው።
- መ/ ለአራተኛ ጊዜ በሆነ ጊዜ የምርመራ መዝገብ ተጣርቶ ለዐቃቤ ሕግ ይላካል።

11. ቅሬታ የማቅረብ መብት

የማንንኛው ባለቤት በዚህ መመሪያ መሠረት በተወሰነበት ቅጣት አግባብነት ላይ ቅሬታ ካለው ለባለሥልጣኑ የጉምሩክ ጉዳዮች ቅሬታ ሰሚ ቡድን ማቅረብ ይችላል።

12. ቅጣትን ስለማስፈፀም

1. በዚህ መመሪያ መሠረት የሚጣለውን የገንዘብ ቅጣት የማንንኛው ባለቤቱ ማስጠንቀቂያ ደርሶት ባልከፈለ ጊዜ የተያዘው ማንንኛው በጉምሩክ አዋጅ አንቀጽ 31 መሠረት እንዲወገድ ይደረጋል።
2. የማስጠንቀቂያው ይዘት የማንንኛው ባለቤት እንዲከፍል የተወሰነበትን የገንዘብ ቅጣት መጠን የሚገልጽ፤ እስከመቼ ቅጣቱ ካልተከፈለ ማንንኛው እንደሚሸጥ የሚገልጽ ሲሆን የማስጠንቀቂያ አሰጣጡ ሕግ በሚፈቅደው አግባብ ሆኖ ለባለንብረቱ በግንባር እንዲሰጠው ወይም በአድራሻው እንዲደርሰው በማድረግ ወይም በጣቢያው ወይም በቅ/ጽ/ቤቱ መደበኛ የማስታወቂያ ሰሌዳ እንዲለጠፍ በማድረግ እንደነገሩ ሁኔታ ሊፈፀም ይችላል።

13. ሪፖርት ስለማቅረብ

የምርመራ ቡድን በዚህ መመሪያ መሠረት የተስተናገዱና ውሳኔ ያገኙ ጉዳዮችን መመዝገቢያ መዝገብ ያደራጃል፤ በየወሩ ለኢንተለጀንስ ምርመራና ሥጋት ሥራ አመራር ሥራ ሂደት ወይም ለሚመለከተው ሌላ የሥራ ክፍል እና ለዐቃቤ ሕግ ዳይሬክቶሬት ሪፖርት ይልካል።

14. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ይህ መመሪያ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት ተጀምረው ውሳኔ ያላገኙ በእንጥልጥል የሚገኙ ጉዳዮች በዚህ መመሪያ መሰረት ሊስናገዱ ይችላሉ።

15. የተሻረ ሕግ

ሕገ ወጥ እቃዎችን በሚያንገዙ የማንንገዥ ባለቤቶች ላይ ስለሚወሰድ አስተዳደራዊ እርምጃ ወጥቶ የነበረው የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 13/2001 በዚህ መመሪያ ተሸሯል።

16. መመሪያው ተፈፃሚ የሚሆንበት ጊዜ

ይህ መመሪያ በባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ተፈርጦ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ተፈፃሚ ይሆናል።

አዲስ አበባ ----- ቀን 2003 ዓ.ም.

መላኩ ፈንታ

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን
ዋና ዳይሬክተር